

IKT och engelskundervisning

*En kvalitativ studie om användningen av IKT i undervisningen med fokus på
ämnet engelska i år 4-6*

Jenny Alamäki
Kristina Fredriksson

Lärarexamen, grundnivå
Lärarexamen, 210 hp

Luleå tekniska universitet
Institutionen för konst, kommunikation och lärande

Luleå tekniska universitet
Institutionen för pedagogik och lärande

IKT och engelskundervisning

En kvalitativ studie om användningen av IKT i undervisningen
med fokus på ämnet Engelska i år 4-6

Vårterminen 2011
Läraryrket
Handledare: Anette Svensson

Abstract

Denna studie har utgått från kvalitativa forskningsintervjuer med sju pedagoger från Norrbottens län för att undersöka IKT:s roll i undervisningen, framförallt i ämnet Engelska i år 4-6. Vi ville även skaffa oss en uppfattning kring pedagogernas tankar, kunskaper och åsikter om IKT i undervisning generellt.

Studien visar att IKT-användningen främst sker i NO- och SO-ämnena medan användningen i engelskämnet inte är lika frekvent. I engelskundervisningen upplevs IKT även vara ett stöd och en förstärkning för majoriteten av pedagogerna. Alla tillfrågade lärare använder färdigtryckta läromedel som en bas i engelskundervisningen, vilket påvisar att läroböcker fortfarande har en stor plats i det ämnet. Vidare visar denna studie att få lärare har ämnesutbildning i Engelska och kompetenser i IKT, vilket är två viktiga faktorer för att skapa en varierad undervisning. Pedagogerna har även visat ett stort intresse och en positiv inställning till kunskapsutveckling samt till användning av IKT i klassrummet. Informanternas intresse och inställning visar på ett engagemang som i sin tur leder till att skolan tar till sig samhällets tekniska utveckling och positiva effekter. Emellertid upplever några av pedagogerna att IKT är tidskrävande och att tekniken inte alltid är tillförlitlig.

Nyckelord: IT, IKT, engelskundervisning, arbetsmaterial, kompetensutveckling

Förord

Först vill vi rikta ett stort tack till vår handledare, Anette Svensson, som har gett oss många värdefulla synpunkter, stöttat och skänkt lugn när stressen har tagit över. Tack vare Anette och hennes hjälp har arbetet flutit på bra och det har varit en lärorik tid på många sätt. Vi vill även tacka Anders Söderlund för hans hjälp och råd i bakgrundbearbetningen.

Ett stort tack vill vi även ge alla berörda pedagoger som har varit oss behjälplig i vår undersökning. Studien hade inte varit möjligt att genomföra utan deras medverkan. Tack vare dem har vi fått ett resultat som bidragit till tankar och funderingar över vår egen roll som blivande engelsklärare.

Sist, men inte minst, ett varm tack till våra familjer som stöttat oss under arbetets gång. Deras stöd har givit oss motivation och vilja att kämpa vidare.

Tack!

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2 Metod	3
2.1 Datainsamlingsmetoder	3
2.2 Arbetsfördelning	3
2.3 Urval	3
2.4 Procedur.....	4
3 Bakgrund	6
3.1 Vad är IKT och IT?.....	6
3.2 Från IT till IKT	6
3.2.1 Positiva aspekter av IT och IKT	8
3.2.2 Negativa aspekter av IKT och IT	8
3.3 IKT i undervisningen	9
3.4 Engelskundervisningens utseende och IKT:s påverkan	10
4 Resultat och Analys.....	13
4.1 Resultat av informanternas kunskaper om IKT	13
4.1.1 Analys	14
4.2 Resultat av informanternas åsikter och användning av IKT i undervisningen	14
4.2.1 Analys	16
4.3 Resultat av material som pedagogerna känner till och använder	17
4.3.1 Analys	19
5 Diskussion	21
5.1 Metoddiskussion	21
5.2 Resultatdiskussion	22
5.2.1 Diskussion av informanternas kunskaper om IKT.....	22
5.2.2 Diskussion av informanternas åsikter och användning av IKT i undervisningen ...	23
5.2.3 Diskussion av material som pedagogerna känner till och använder	24
5.3 Slutsatser.....	26
5.3.1 Vidare forskning	27
Referenslista	29
Bilaga 1 Intervjufrågor	31
Bilaga 2 Brev till informanterna.....	32

1 Inledning

Många människor i Sverige har en dator hemma och varannan femåring har kommit i kontakt med Internet någon gång (Findahl & Zimic 2008). Då eleverna redan i grundskolan är i kontakt med IKT (Informations- och Kommunikationsteknik) på något sätt i hemmet kan dess användning i skolan bidra till att de känner igen sig och blir motiverade och engagerade (Myndigheten för Skolutveckling 2007). I denna studie används både beteckningen IT (Informationsteknik) och IKT eftersom de kan användas med liknande innebörd, men IT är det begreppet som är äldst. Denna begreppsanvändning påpekar Maria Estling Vannestål (2009) är möjlig eftersom båda har en likvärdig betydelse.

I takt med att samhället förändras och utvecklas beträffande IKT ser elevernas inläring annorlunda ut. Då tekniken inte fanns hade pedagoger inget annat val än att använda sig av tryckta läromedel i undervisningen, medan möjligheterna idag ser annorlunda ut. IKT bör fungera som ett komplement till undervisningen för att variera och intressera eleverna. I Lpo 94:s uppnåendemål anses det att eleverna ska kunna ”använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande” (Skolverket 1994:10), vilket sker via användning av tekniska hjälpmedel i undervisningen. I kursplanen för Engelska i år 6 är vikten av variation i undervisningen påvisad:

Eleverna stöter i dag på många varianter av engelska utanför skolan. De möter engelska i skiftande sammanhang: i teve, i filmer, i musikens värld, via internet och datorspel, i texter och vid kontakter med engelsktalande [...] I ämnet ingår både att granska det innehåll som språket förmedlar och att språkligt dra nytta av det rika och varierade utbud av engelska som barn och ungdomar möter utanför skolan. (Skolverket 2000:n.pag)

I den nya läroplanen, Lgr 11, påvisas också denna variation i undervisningen, men där är direktiven mer preciserade gällande IKT då eleverna redan i år 1-3 skall få använda andra medier. Elever i år 4-6 ska också använda tekniska hjälpmedel, men med tillägget att de ska använda ”olika sätt att söka och välja texter och talat språk på engelska från Internet och andra medier” (Skolverket 2011:22). Skolverket rekommenderar att lärarna ska använda sig av fler hjälpmedel i undervisningen för att eleverna ska få en mer lustfylld inläring. I Lgr 11 skriver Skolverket i kursplanen för Engelska att:

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper. (Skolverket 2011:20)

Skolverket kommer att förespråka mer användning av olika hjälpmedel i skolan genom Lgr 11, vilket kommer resultera i ökade krav i användandet av IKT för både elever och pedagoger. På grund av denna tendens, och eftersom IKT är en del av vardagen idag, vill vi undersöka hur denna teknik används och integreras i engelskundervisningen. Att vi valde engelskundervisningen var på grund av att vi under tidigare VFU (Verksamhetsförlagd utbildning) upplevt att den är väldigt enkelspårig och saknar inslag av IKT. Myndigheten för Skolutveckling (2008) har i en studie kommit fram till att engelskundervisningen inte tar del av de hjälpmedel som finns idag. Det visade sig att läromedel dominerar mer än vad det gör i andra ämnen i skolan där variation i olika former är mer vanligt. Vi vill med denna studie ta reda på om dessa observationer stämmer och undersöka orsakerna till varför engelskämnet är åsidosatt när det gäller IKT i undervisningen.

Idag finns det större möjligheter att hitta material i andra former än färdiga läromedel, såsom via Internet eller genom användning av olika lärprogram till datorer. Även film och andra visuella medier har utvecklats och kan idag användas i undervisningssyfte på olika sätt vilket visar att samhället har förändrats. Många lärare är fortfarande kvar och känner sig trygga i den mer "traditionella" undervisningen där läroboken är i fokus och tekniken blir lämnad utanför. Vad beror det på att lärare inte vågar eller vill använda IKT när det är ett krav som Skolverket ställer?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka IKT:s roll i undervisningen, framförallt i ämnet Engelska i år 4-6. Vi vill även skaffa oss en uppfattning kring ett antal pedagogers tankar, kunskaper och åsikter angående IKT i undervisningen.¹ För att uppnå detta syfte har vi valt att utgå ifrån följande frågeställningar:

1. Hur ser kunskaperna ut kring IKT hos de intervjuade lärarna?
2. Hur använder informanterna IKT och vad är deras åsikter kring användandet av detta i deras undervisning?
3. Vilka material och hjälpmedel använder pedagogerna generellt i sin engelskundervisning?

---

¹ Lärare och pedagoger används synonymt i denna studie. När de intervjuade lärarna/pedagogerna avses, används även begreppet informanter.

2 Metod

I detta avsnitt kommer vi beskriva vilken metod vi har valt för att få svar på de frågeställningar denna studie är baserad på. Vi kommer även att beskriva bearbetningen av datainsamlingsmetoden, arbetsfördelning, urvalet samt proceduren.

2.1 Datainsamlingsmetoder

Den metod vi har använt oss av är kvalitativa forskningsintervjuer. Kvalitativa intervjuer utmärks av att raka frågor ställs och svaren som följer är komplexa samt innehållsrika (Trost 2010). Vi valde att endast fokusera på intervjuer eftersom vi ville ställa de intervjuades åsikter och erfarenheter kring IKT i fokus samt utgå från pedagogernas livsvärld. För oss var inte kvantitativa studier och statistik något som vi ville fokusera på. Det material som sedan finns att bearbeta är rikt, vilket är tidskrävande då svaren kan skilja sig ganska mycket från person till person (Trost 2010). I den här studien har vi genomfört kvalitativa forskningsintervjuer med sju pedagoger. Steinar Kvale och Svend Brinkmann (2009) anser att ett för stort eller för litet antal av informanter kan göra studien antingen för otydlig eller för svår att hantera. Vi har tagit hänsyn till Kvale och Brinkmanns åsikter i vårt val av antal informanter.

I grund och botten har vi kvalitativa intervjuer med fasta frågeområden, men inte fasta frågor eftersom vi drog nytta av följdfrågor för att få mer innehållsrika svar. Vi har även en viss struktur i våra intervjuer och vi valde att både spela in och anteckna för att få fram så uttömmande svar som möjligt (Johansson & Svedner 1996). Jan Trost (2010) anser att det är positivt att vara två vid en intervju eftersom det bidrar till att arbetsuppgifterna fördelas emellan dem. Därigenom underlättas ansvaret på intervjuaren och denne kan fokusera på att endast intervjua. Resultatet i sin tur kan bli mer innehållsrikt eftersom viktig information inte missas i lika hög grad som när intervjuaren behöver sköta all teknisk utrustning själv. Därför valde vi att utföra intervjuerna tillsammans där den ena antecknade och den andra intervjuade.

2.2 Arbetsfördelning

Fördelningen av arbetsuppgifterna var att Jenny Alamäki utförde intervjuerna medan Kristina Fredriksson antecknade samt skötte inspelningen. Forskningsbakgrunden fördelade vi emellan oss där Jenny behandlade de delar som berörde IT och IKT:s historik samt för- och nackdelar medan Kristina bearbetade IKT- och engelskundervisningen. I resultatet och analysen gjorde vi också en fördelning mellan oss där Jenny hanterade resultatet och Kristina analysen, men diskussionen är gemensamt skriven.

2.3 Urval

Vi valde att utföra våra intervjuer i Norrbottens län med pedagoger som undervisar i Engelska från år 4-6. De sju informanterna är alla kända för oss sedan tidigare via VFU som vi utfört under vår utbildning. Anledningen till att vi valde att fokusera på år 4-6 är att vi genom tidigare observationer, under VFU, har sett att eleverna får använda mer IKT i dessa år. De tidigare åren, 1-6, är dessutom av stort intresse för oss eftersom vår utbildning är inriktad mot grundskolans tidigare år.

I denna undersökning är en majoritet av informanterna från 30 år och uppåt, men vi har dock fått en variation i det antal år pedagogerna har varit verksamma. Eftersom endast en informant är av manligt kön kan vi inte dra några slutsatser baserat på kön från vårt resultat. Vi benämner de intervjuade pedagogerna med bokstäverna A-G. Bokstävernans ordning är

baserad på antalet år informanterna har varit verksamma som lärare från den med kortast erfarenhet till den med längst. Pedagogernas ålder är indelad i grupperna 30-34, 35-39, 40-44 och 55-59. Anledningen till denna åldersindelning är att ingen utomstående ska kunna känna igen de olika informanterna.

Pedagog A är en kvinna i ålderskategorin 30-34 år och har varit verksam som lärare i 4 år. Idag är hon klasslärare för år 5 och undervisar i Engelska, men har ingen utbildning i ämnet.

Pedagog B är en man i ålderskategorin 30-34 år och har varit verksam som lärare i 6 år. Idag är han klasslärare för år 5 och undervisar i Engelska, men har ingen utbildning i ämnet.

Pedagog C är en kvinna i ålderskategorin 35-39 år och har varit verksam som lärare i 12 år. Idag är hon klasslärare för år 4 och undervisar i Engelska, men har ingen utbildning i ämnet.

Pedagog D är en kvinna i ålderskategorin 35-39 år och har varit verksam som lärare i 14 år. Hon är klasslärare för år 4 och undervisar i Engelska, men har endast utbildning i ämnet upp till år 3.

Pedagog E är en kvinna i ålderskategorin 35-39 år och har varit verksam som lärare i 15 år. Hon har läst en fristående kurs i Engelska och undervisar idag i år 4-5.

Pedagog F är en kvinna i ålderskategorin 40-44 år och har varit verksam som lärare i 15 år. Idag är hon klasslärare för år 4-5 och undervisar i Engelska, men har ingen utbildning i ämnet.

Pedagog G är en kvinna i ålderskategorin 55-59 år och har varit verksam som lärare i 33 år. Hon har läst en fristående kurs i Engelska och är klasslärare för år 6.

2.4 Procedur

När vi utformade våra intervjufrågor (bilaga 1) utgick vi ifrån våra frågeställningar. Kvale och Brinkmann (2009) anser att innan intervjuerna utförs ska temat för forskningen klargöras och utgå ifrån nyckelfrågorna varför, vad och hur. Av de tre frågeställningarna behandlar två IKT, medan en berör engelskämnet mer generellt. Utifrån dessa frågeställningar bearbetades intervjufrågor, men informanterna fick även svara på hur de upplever att engelskundervisningen har eller inte har förändrats under de senaste 2, 5, 10 och 20 åren. Denna aspekt är viktig för att kunna koppla pedagogernas helhetssyn på engelskundervisningens utveckling till IKT:s framfart. Vi har delat upp våra intervjufrågor i två grupper där den första delen handlar allmänt om användningen av IKT i skolan och den andra fokuserar på IKT-användningen i engelskundervisningen.

Inför intervjuerna utformade vi ett brev (bilaga 2) som sedan skickades via e-post till de verksamma pedagogerna. I brevet fick de frågan om de hade möjlighet att avvara tid till vår undersökning och vi gav även kort information om oss själva samt vad frågorna i stort skulle handla om. När vi sedan tog kontakt med de tillfrågade lärarna tackade alla ja till att medverka i denna studie. Informanterna fick därefter information om att deras namn inte skulle redovisas, men att deras kön, yrkeserfarenhet, vilken klass de undervisar i, om de är utbildade i ämnet Engelska och ålder skulle presenteras. Trost (2010) anser att informanterna som intervjuas ska ha full anonymitet och att namn eller annat som kan göra personerna igenkännande för allmänheten ska uteslutas ut rapporten. Vi gav inte pedagogerna frågorna i förväg eftersom vi ville att de skulle vara oförberedda och inte ha haft möjlighet att fundera på vad de skulle kunna svara. För att informanterna skulle känna trygghet och för att intervjuerna skulle vara så avslappnad som möjligt valde vi att genomföra dem i de

verksamma pedagogernas skolor, i ett klassrum eller grupprum i enlighet med Kvale och Brinkmanns (2009) rekommendationer.

Vi spelade in med dator, mikrofon och med mobiltelefon, med tillåtelse av informanterna, för att ha back-up ifall problem med något av de tekniska instrumenten skulle uppstå. Kvale och Brinkmann (2009) påpekar att det vanligaste sättet att registrera intervjuer är genom ljudinspelning av olika slag. De anser vidare att genom filminspelning och skriftlig dokumentation kan den intervjuade bli mer distraherad i samtalet än genom användning av en bandspelare (Kvale & Brinkmann 2009). Trots Kvales och Brinkmanns förslag gjorde vi även en skriftlig registrering för att underlätta resultatsammanfattningen, men eftersom vi delade upp arbetet var det ingenting som störde intervjun i sig. Intervjusamtalen har varierat tidsmässigt från 10 till 30 minuter beroende på informanternas kunskaper och erfarenheter kring IKT. När vi sedan dokumenterade informanternas svar på frågorna transkriberade vi intervjuerna så att vi skulle kunna citera pedagogerna i vår resultatredovisning. Vi har även utgått ifrån forskningsfrågorna när resultatet redovisas för att kunna kategorisera resultatet vi fått.

3 Bakgrund

I detta avsnitt ges en bakgrund till undersökningen genom att projekt och studier som utförts beträffande IKT, IT och engelskundervisning sätts i fokus. Viktigast i bakgrunden är i huvudsak nyare forskning, men även äldre studier behandlas eftersom de är väsentliga för det historiska perspektivet.

3.1 Vad är IKT och IT?

IKT betyder Informations- och Kommunikationsteknik och kommer från det internationella ordet ICT, från 80-talet, med samma betydelse (Renblad 2001; Söderlund 2000). Tidigare användes beteckningen IT, vilket är en förkortning för Informationsteknik (Nissen 2002). Orsaken bakom IT:s utvidgning var att datorn inte bara fungerade som en överföringskälla av information utan även som ett kommunikationsverktyg från en sändare till en mottagare. Datorn var inte längre den enda informationskällan utan även andra tekniska medel såsom t.ex. mobiltelefonen började även användas (Estling Vannestål 2009).

Lärare och elever ska med hjälp av ny teknik ha en kommunikation och förmedling av information mellan varandra eller tillsammans i skolan anser Karin Renblad (2001). Utbildningsdepartementet förespråkar användningen av IKT i skolan på följande sätt:

Lärande består till stor del av kommunikation och bearbetning av information. Informations- och kommunikationsteknik (IKT) är ett allt viktigare redskap i skolan. Tillsammans med digitala läromedel och Internet innebär tekniken att lärandet kan underlättas och vidgas. (Utbildningsdepartementet 2008:6)

I Sverige är IKT idag en stor del både i arbetslivet, privat och i skolan och därför är det viktigt att samhället har kunskap kring den teknik som finns. Verksamma pedagoger behöver förstå och behärska IKT, Internet och andra digitala medier för att ge eleverna möjlighet till goda kunskaper i Engelska (Utbildningsdepartementet 2008).

3.2 Från IT till IKT

Det har gjorts en rad olika satsningar om lärande och undervisning, speciellt beträffande hur IT/IKT påverkar inläringen samt lektionerna (Myndigheten för Skolutveckling 2007). Flera utvecklingar har gjorts möjliga genom de satsningar och undersökningar som utförts för att främja IKT. Dessa är några av de anledningar som ligger bakom de projekt som har gjorts.

- Läroplanerna förespråkade IT-användning
- Nyare och bättre teknik gav ökad användning
- Datorprogrammen utvecklades
- Eleverna besatt kunskaper kring IT
- Kompetensutvecklingar i IT ökade för lärare
- Lärarrollen och arbetssätten gav möjlighet till förändring i skolan
- Högre lön för IT-kunnig personal infördes (Jedeskog 1998)

Redan under 60-talet diskuterades IKT:s användningsområden av regeringen, men det var först under 70-talet som datorn infördes på försök i den svenska skolan (Jedekog 2005; Söderlund 2000). Datorns introduktion skedde med hjälp av Skolöverstyrelsen som i sin tur upprätthöll ett projekt vid namn DIS, Datorn i Skolan. Rapporten som utformades efter deras projekt var viktig för framtiden eftersom den kom att ligga till grund för alla andra satsningar. Den påverkade även Lgr 80 genom att den gav nya perspektiv och gjorde att datalära infördes i Matematik och samhällsorienterade (SO) ämnen (Jedekog 2005; Söderlund 2000).

När datorn introducerats i skolans värld kom det datorsatsningar i ”vågor” efter varandra som Gunilla Jedekog (1998) kallade de ”fyra vågorna” och dessa kom att bli utvecklingar inom datatekniken i skolor runt om i Sverige. Datorn började dock inte användas på allvar förrän tidigt på 80-talet vilket Jedekog kallade den ”första vågen”. Denna ”våg” genomfördes på regeringens begäran i grundskolans senare år, 7-9, och i gymnasiet (Jedekog 2005).

Efter lanseringen av Lgr 80 och som en del av ”första vågen”, skapades DOS-projektet som visade att lärare använde datorn för ämnena Svenska, Matematik, SO och främmande språk. I dessa ämnen användes text- och ordbehandlingsprogram samt övningar av olika slag för respektive ämne. Projektet gav även elever med särskilda behov mer hjälp i skolan (Riis 1991). Det dröjde dock ytterligare tio år innan datorn infördes i förskolan tillika i låg- och mellanstadiet (Lindh 1998).

Nästkommande satsning, ”andra vågen”, varade mellan 1988 – 1991 och den visade att Svenska samt specialpedagogiken var de ämnen som lärare främst använde datorn i. Denna ”våg” startades för att datorn skulle bli ett undervisande hjälpmedel i skolan, men misslyckades eftersom den inte kom in i den vanliga undervisningen (Jedekog 2005).

Regeringen ville att datorn skulle få ett ännu större utrymme i undervisningen och det resulterade i den satsning som Jedekog (2005) kallade den ”tredje vågen” mellan 1996 – 2000. Kunskaps- och Kompetensutvecklingsstyrelsen (KK-stiftelsen) skulle med hjälp av det så kallade fyrtoringssatsningarna, som utfördes i några utvalda skolor i Sverige, göra datorn till en del av undervisningen (Jedekog 2005). Resultatet från studien visade att:

Vanligast är att skriva, kommunicera (e-post) och söka information på Internet. Faktasökning och som komplement till läroboken är också vanliga beskrivningar av hur man använder IT. Vad som framstår som nytt, jämfört med tidigare är att dokumentera med digitalkamera, vilket tycks vara en ”succé” från f-klass till gymnasiet. (Nissen 2002:63)

Den ”fjärde vågen” startade 1999 och varade till år 2002. Under denna tid startades ITiS projektet (Informationsteknik i skolan) som var en kompetensutveckling för pedagoger. Det var även en verksamhetsutveckling där skolornas undervisning skulle få nya perspektiv genom IT (KK-stiftelsen 2006). Resultat som KK-stiftelsen (2006) kom fram till var att IKT hjälper till och utvecklar lärandet, får eleverna mer aktiva och ger kommunikations- och informationssökningen en större plats i skolan. Skolan ska fungera som ett lärcenter för IKT:s utveckling (KK-stiftelsen 2006). KK-stiftelsen (2006) anser inte att lärarens roll, böckerna och klassrummet kommer att försvinna eller ersättas av den nya tekniken. Däremot kommer den vara ett hjälpmedel för att ställa elevernas lärande i fokus. Tekniken kan endast bli ett medel för förändring om läraren känner att han/hon har en bra förståelse kring dess användning (KK-Stiftelsen 2006).

3.2.1 Positiva aspekter av IT och IKT

Jörgen Lindh påstod 1998 angående frågan om IKT kan ge en bra effekt på undervisningen i skolan att det kan dröja minst fem till tio år innan ett tydligt resultat kan visa sig. Han ansåg också att IKT inte var orsaken bakom någon större förändring av inläringen hos eleven utan snarare var en sporre till djupare kunskaper. År 2004 hävdade KK-Stiftelsen att det stod klart att eleverna visade positiva förändringar genom införandet av mer IKT i undervisningen. Elevernas motivation, datorvana, informationssökning och stimulering i skrivprocessen ökade genom användningen av IKT.

Jedekog (1998) menar att undervisning med inslag av IT kan generera en kunskapssökande och djupare inläring. Klimatet i klassrummet blir mer positivt och eleverna blir mer skärpta vid användningen av IT. Dessutom blir elevernas samtalston lugnare och de blir mer hjälpsamma (Jedekog 1998). För eleverna ger IT-användning även ökad motivation i deras skolarbeten och de utvecklar en bättre samarbetsförmåga, vilket ökar elevernas egna självständiga arbete. IT ger även en möjlighet för eleverna att individanpassa sin egen undervisning utifrån sina behov (Myndigheten för Skolutveckling 2007). Estling Vannestål (2009) instämmer i att det finns många vinster med användningen av IKT i fler ämnen och påpekar att i engelskundervisningen ger det variation och ökad motivation, vilket i sin tur leder till ökad inläring.

Genom ökad färdighetsträning med IT finns det en möjlighet att elevernas måluppfyllelse förbättras. IT har en stor roll i skolan och ger effekt på elevernas inläring. Nyttjandet av visuella inlärningsmoment i undervisningen kan bidra till att eleverna blir engagerade och får en bättre insikt i det huvudsakliga ämnet, vilket även gäller användandet av IT i hemmiljö (Myndigheten för Skolutveckling 2007). När datorn fungerar som ett komplement i klassrummet och när läraren finns som stöd blir tekniken ett bra hjälpmedel i undervisningen (Jedekog 2005).

För läraren är IKT ett positivt hjälpmedel när det gäller att ta fram fakta snabbt åt sig själv och åt eleverna (Jedekog 1998). Enligt Jedekog (2005) använder pedagogerna datorn i skolan främst för att motivera eleverna, samt för att variera och individualisera undervisningen. Datorn ger en möjlighet till självständigt arbete i klassrummet, vilket innebär mer tid för läraren att hjälpa de elever som är i behov av mer stöd (Jedekog 2005). Om inte läraren ser möjligheter utan bara hinder med IT, hävdar Jedekog (2005) att utvecklingen stannar och mister sin egentliga funktion. Det är lärarens intresse och engagemang som är den största delen bakom datorns framgång i undervisningen.

Den mobila tekniken, som finns idag, är ett hjälpmedel i undervisningen eftersom den skapar lärmiljöer oavsett var eleverna befinner sig. Dessutom kan läraren ständigt ha tillgång till sitt undervisningsmaterial, vilket gör att det inte finns några gränser för var undervisningen kan genomföras. Den mobila tekniken är till hjälp då den individanpassar undervisningen för eleverna och bidrar till att lärarna följer kraven som ställts av Skolverket (Myndigheten för Skolutveckling 2007).

3.2.2 Negativa aspekter av IKT och IT

Datorn är ett ganska komplext verktyg som kräver tid för att läras ut, vilket leder till att den övriga undervisningen blir lidande om eleverna inte redan innehar kunskapen. Det har även visat sig att elever som inte har vanan att använda IT kan bli hindrade i sin egen utveckling

tillsammans med datorn. Eleverna kan bli frustrerade när de inte kan eller förstår vad som ska göras (Nissen 2002).

Andra problem som lärare har sett med integrering av IT i skolan är att det inte finns tillräckligt med datorer och dessutom anser många lärare att det inte kan bidra till ökad inläring för eleverna (Empirica, 2006). Flera studier har, enligt Myndighet för Skolutveckling (2007), visat att IT-användningen i skolan är positivt på ett eller annat sätt, främst när det gäller elevernas motivation, positiva effekter på betyg, inläring och samarbete. För att dessa effekter ska bli verklighet krävs det att pedagogen använder IT på ”rätt” sätt och är trygg i användandet (Myndigheten för Skolutveckling, 2007). Om läraren är trygg i sin roll kan denne följa med i samhällets och teknikens förändringar enligt Jedeskog (1998). Däremot finns det de pedagoger som känner rädsla inför det okända och hellre väljer trygghet framför förändring. Det finns även lärare som känner rädsla inför att eleverna har större kunskaper kring IT än de själva och inte vill att klyftan angående IT-kunskapen mellan eleverna ska bli för stor (Jedeskog 1998).

Pedagogerna i KK-Stiftelsens undersökning, om användandet av IT i undervisningen från 2004 visade att det krävs bättre utrustning, mer kompetensutveckling samt fler datorer och allt detta är beroende av resurser. Eleverna i sin tur såg också hinder då även de ansåg att det behövdes mer pengar för att förbättra utrustningen (KK-Stiftelsen 2004). Enligt KK-Stiftelsens senare rapport om ITiS resultat från 2006 visades det att lärarna ansåg att elever behöver mycket stöd i arbetet med IT. De upplever dessutom en problematik då det inte alltid finns möjlighet att ha eleverna samlade på samma ställe, vilket leder till att pedagogerna i sin tur inte har möjlighet att kontrollera elevernas arbetsgång (KK-Stiftelsen 2006).

Yngre lärare anser att det finns många hinder och problem med IT trots att de anser sig ha tillräckligt med kunskaper i ämnet, menar KK-Stiftelsen (2004). De pedagoger som är över 50 år ser dock inga problem med IT-användningen, samtidigt som de inte anser sig ha tillräckligt med kunskaper om tekniska hjälpmedel (KK-Stiftelsen 2004). Några lärare anser sig ha tillräckligt med kunskap om IKT och tycker att kompetensutveckling bara är onödigt. Ett antal pedagoger framför också åsikter om att IT i undervisningen försämrar elevernas koncentration och inläring (Skolverket 2009).

3.3 IKT i undervisningen

Användningen av IKT i undervisningen skiljer sig från skola till skola och från pedagog till pedagog. De flesta lärare anser att det är viktigt med IT för att det underlättar undervisningen (KK-Stiftelsen 2004; Skolverket 2009). Pedagoger använder datorn och Internet till att samla information, referensmaterial och skapa olika slags arbetsuppgifter och prov (Skolverket 2009). Även elever använder datorn i stor utsträckning som informationshämtande hjälpmedel (KK-Stiftelsen 2004). Eleverna använder sig också av IT-baserade presentationer vid redovisning av skolarbeten. Lärarna i sin tur anser sig också använda presentationsprogram ibland, men inte i lika stor utsträckning som eleverna (KK-Stiftelsen 2004; Skolverket 2009).

Skolverket (2009) gjorde en studie där kompetensutveckling undersöktes hos lärare i förskola, grundskola och vuxenutbildning. Genom denna undersökning kom de fram till att pedagoger anser sig ha goda grundläggande kunskaper om datorns olika verktyg såsom ordbehandling, skapande av presentationer, sökning av information och kommunicering med hjälp av Internet. Många lärare anser emellertid att de behöver mer kompetensutveckling för att kunna använda sig av IT i skolan, både enskilt och tillsammans med eleverna, vilket speciellt gäller bild, ljud och video (Skolverket 2009). En studie som gjorts i de nordiska länderna visar att en

av tre lärare anser sig ha för lite kunskaper om IT-användning i den egna undervisningen och planeringen (Myndigheten för Skolutveckling 2007). Lärare anser också att de inte har tillräckligt med tid för att delta i mer kompetensutveckling eller fortbildning, pga. att arbetstid inte alltid avvaras (Skolverket 2009).

Myndigheten för Skolutveckling (2007) påpekar i sin studie att IT/IKT inte bör dominera i klassrummet utan endast fungera som ett hjälpmedel i undervisningen. Om man vill använda IT på ett effektivt sätt ska arbetet under lektionerna med IT integreras som en förstärkning och utveckling för lärandet. Inläringen blir djup och långsiktig med ett meningsfullt syfte när IT integreras på ett sådant sätt (Myndigheten för Skolutveckling 2007).

3.4 Engelskundervisningens utseende och IKT:s påverkan

I Sveriges samhälle kommer barn i kontakt med det engelska språket överallt i olika sammanhang. De möter engelska genom tv, dator- och tv-spel, teknisk apparatur såsom datorer, mobiler samt genom musik (Oscarson & Apelgren 2005). Estling Vannestål (2009) uttrycker vikten av att följa den tekniska utvecklingen som sker i samhället för att ge eleverna en god start för framtiden eftersom tekniken kommer fortsätta utvecklas. Skolverket (2011) påvisar att:

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. (Skolverket 2011:20)

De erfarenheter eleverna införskaffar sig genom tekniken såsom dator, mobiltelefon, tv och spel bör införas i skolan. Det är viktigt att ta vara på deras förkunskaper, anser Myndigheten för Skolutveckling (2008). Elever får en större säkerhet i att tala engelska genom att få använda olika medier enligt Mats Oscarson och Britt Marie Apelgren (2005), vilket även är ett mål i kursplanen för Engelska:

Utbildningen i engelska syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga och sådana språkkunskaper som är nödvändiga för internationella kontakter, för en alltmer internationaliserad arbetsmarknad och för att kunna ta del av den snabba utveckling som sker genom informations- och kommunikationsteknik samt för framtida studier. Utbildningen i engelska har dessutom som syfte att vidga perspektiven på en växande engelsktalande omvärld med dess mångskiftande kulturer. (Skolverket 2000:n.pag)

Det har visats att de elever som inte uppnår kraven för Engelska inte använder sig av språket i samma utsträckning utanför skolan som de elever som klarar målen. Orsaken bakom att vissa elever inte klarar målen är att de inte kommer i kontakt med språket via olika tekniska källor (Oscarson & Apelgren 2005). Engelskundervisningen kan varieras med hjälp av olika medier, vilket bidrar till att eleverna får möjlighet att utveckla sina språkliga kunskaper. Denna progression inom engelskundervisningen leder dock till att eleverna ställer högre krav på sig själva eftersom de vill kunna ta del av och förstå innehållet i spel, film och musik (Oscarson & Apelgren 2005).

Estling Vanneståls (2009) resultat av en studie kring användandet av IKT i undervisningen visade att pedagoger idag använder bland annat informationssökning, PowerPoint-presentationer, Word, läromedel med CD-skiva, ordträningsprogram, webb-baserade ordböcker, tidningar samt radio- och tv-program. Dessa olika användningsområden anser Estling Vannestål (2009) vara en god början för IKT-användning i språkundervisningen. Hon

påpekar att Engelska är ett av de ämnen i skolan som kan dra stor nytta av datorns möjligheter i undervisningen eftersom det finns mycket material på engelska.

Datorn som hjälpmedel har många fördelar för elevernas olika kunskapsutvecklingar. För eleverna kan datorarbetet leda till mer ansvarskänsla för det egna lärandet samt att deras formulering vid skriftliga arbeten kan utvecklas även om det inte är avsevärt (Jedskog 2005). Marilyn Leask och John Meadows (2000) instämmer med Jedeskogs teorier om att när eleverna får en riktig mottagare utanför skolan blir motivationen att skriva och korrigera sin egen text viktigare än om eleven skulle skriva en text med endast läraren som läsare. Främst gäller det att eleverna får en riktig mottagare vid inläring av andra språk eftersom eleven där inte har samma säkerhet i skrivandet som i det egna hemspråket (Leask & Meadows 2000).

I både amerikanska och engelska studier så som Impact 2, Ict and attainment och The ICT impact report har det visats att de ämnen där den största utvecklingen sker med hjälp av IT är i Engelska och Matematik. IT ger elever en bra start i deras tidiga språkutveckling i Moderna språk, främst när det gäller uppbyggandet av ett innehållsrikt ordförråd. Lärarens sätt att planera vad, hur och varför tekniken ska användas som komplement i undervisningen är av stor vikt för elevernas kunskapsinläring (Harrisson et al. 2002; Cox et al. 2004; Balanskat et al. 2006). Vissa pedagoger känner motstånd till nya förändringar innan de vet hur de kan använda dem i sin egen undervisning (Estling Vannestål 2009).

Britt Marie Apelgren (2001) är en av få forskare som studerat svenska engelsklärares syn på engelskundervisningen och dess förändring. Samarbete mellan skolans ämnen har varit aktuellt under en längre tid, men engelskämnet har inte varit delaktig i detta samarbete. Apelgrens studie visade även att Engelskans samarbete med de andra ämnena blir allt vanligare idag.

Läraryrket och Lärarnas riksförbund gjorde 2007 en undersökning om engelskundervisningen och fann att lärares behörighet i ämnet har minskat drastiskt mellan år 5-9 i skolan. En lärares kompetens i ämnena de undervisar i är A och O enligt Läraryrket och Lärarnas riksförbund (Skolverket 2008). Pedagoger med kort yrkeserfarenhet kan känna sig ängsliga över att inte ha läromedlet som stöd i undervisningen, eftersom de tror att läromedlet är skrivet av experter i ämnet. Lärare väljer att använda dessa färdiga arbetsmaterial för att eleverna ska nå de mål som kursplanerna förespråkar (Estling Vannestål 2009). Arbetet är redan gjort av någon annan som har utformat material till läromedlet både för starka och svaga elever (Skolverket 2006).

I en undersökning som Skolverket (2006) utförde, om användandet av läromedel i engelskundervisningen, visades det däremot att lärare med mer än tio års yrkeserfarenhet använder färdiga läromedel i större utsträckning än de som har undervisat i tre år eller mindre. Det visade sig även att de pedagoger som engagerar sina elever att delta i lektionsplaneringen av Engelska använder läromedlet mindre än andra lärare (Skolverket 2006). Skolverkets studie visar också att om en lärare är behörig i ämnet Engelska klarar sig eleverna bättre i de nationella proven. Lärare utan ämnesutbildning har inte samma kunskaper om hur eleverna ska uppnå målen för kursplanen i Engelska och använder därför sig av färdiga läromedel i större utsträckning än de behöriga pedagogerna (Skolverket 2006).

Lundahl (2001) anser att redan i de tidigare skolåren använder de svenska skolorna läromedlet som bas i språkundervisning. Obehöriga engelsklärare som använder färdiga läromedel i för stor utsträckning antar att eleverna klarar målen enbart med läromedlets hjälp (Skolverket 2006). Färdiga läromedel som används för ofta kan i längden bidra till att undervisningen blir

enformig (Estling Vannestål 2009). Myndigheten för Skolutveckling (2008) påpekar att en annan nackdel med användningen av läromedelstyrkt material i för stor utsträckning är att dessa ofta blandar engelska och svenska. Elever måste få utmaningar för att kunna utvecklas och därför måste språklärare planera sin undervisning så att den är meningsfull och innehåller många kreativa moment som engagerar dem (Myndigheten för Skolutveckling 2008).

4 Resultat och Analys

I detta avsnitt kommer resultatet av informanternas tankar och åsikter först att presenteras och sedan analyseras. Först presenteras och analyseras pedagogernas kunskaper om IKT. Sedan följer deras åsikter och användningar av IKT i undervisningen. Sist redovisas de läromedelsmaterial som lärarna känner till och använder.

4.1 Resultat av informanternas kunskaper om IKT

För Pedagog A, med kortast yrkeserfarenhet, ingår den lärplattform som hennes skola har idag och dess användningsområden i begreppet IKT. Hon ser även lärprogrammet Espresso och datoranvändning i form av informationssökning och bildspel som en del av IKT. Hon har inte fått sig tillägnat någon kompetensutveckling inom IKT, men vill ha kunskap för att lära sig hur det kan användas i undervisningen.

IKT innebär för Pedagog B, som varit verksam som lärare i sex år, att han och hans elever använder datorns och nätets möjligheter på olika sätt. Med datorns hjälp kan eleverna söka information i olika former och nivåer anpassat till dem själva. Han innehar inga förvärvade kunskaper i IKT, men känner att han vill ha kompetensutveckling för att hitta nya möjligheter och användningsområden.

Pedagog C, med tolv års yrkeserfarenhet, uppfattar skolans lärplattform och datoranvändning genom t.ex. visuella bilder i undervisningen som ett inslag av IKT. Hon anser sig inte ha fått någon utbildning i IKT, men påpekar att skolans IT-pedagog har haft genomgång i hur deras lärplattform samt olika datorprogram fungerar. Hon vill gärna gå någon slags kompetensutveckling i IKT eftersom hon känner frustration när kunskaperna inte räcker till. Att känna säkerhet i användandet av tekniska hjälpmedel och hitta lärvägar både för sig själv och för eleverna är något hon vill utveckla i undervisningen. Enligt Pedagog C hade studiedagar för kompetensutveckling i IKT behövt planeras in eftersom hon upplever att det tar för mycket tid att lära och undersöka själv.

IKT innebär för Pedagog D, som har varit verksam som lärare i 14 år, att använda den teknik som finns tillgänglig för henne. Det kan vara användning av filmkameror, bandspelare, ordbehandlare och dator. För ett antal år sedan gick hon Datorn i skolan (DiS) och har även gått en utbildning i lärprogrammet Espresso. Skolans IT-pedagog har dessutom gett instruktioner om de olika verktygen på skolans datorer. Hon är intresserad av att få mer kompetensutveckling, speciellt om specialpedagogiska verktyg och filmkamerans funktion.

IKT i undervisningen innebär att nyttja datorn som ett hjälpmedel för att lyfta och stärka eleverna tycker Pedagog E, som har 15 års yrkeserfarenhet. För henne är även användning av Activboard en del av IKT liksom att lärare kan skicka information till föräldrar via e-post. Hon har tidigare gått en treårig systemvetarutbildning på universitetet, en trestegsutbildning om tidsenliga lärarverktyg, PIM (Praktisk IT- och mediekompetens), IT-utbildning utomlands om nya tekniska verktyg samt Excel och Word på Komvux. Det hon idag skulle vilja ha mer utbildning i är om Activboardens funktion och användningsområden.

Datoranvändning på olika sätt såsom ordbehandlingsprogram, faktasökning, kommunicering med andra och användning av Activboard är IKT tycker Pedagog F, som har 15 års erfarenhet i yrket. Hon berättar att hon gått PIM och känner även att hon har fått hjälp av kollegor i användandet av tekniska hjälpmedel, men hon vill ha mer kompetensutveckling för att känna sig säkrare i hur IKT kan användas i undervisningen.

Pedagog G, som har längst yrkeserfarenhet, tycker inte att datorn är det enda som innefattar IKT utan hon anser att användningen av projektor och att se film tillsammans med eleverna också är en del av begreppet. Vidare anser hon att datorn är en stor del i undervisningen eftersom den är ett hjälpmedel för eleverna att söka information. Genom skolans IT-pedagog har hon fått uppdateringar av tekniska hjälpmedel som finns på skolan, men har inte gått någon fristående kurs i IKT. Hon vill ha mer utbildning i ämnet, speciellt i hur hon kan använda PowerPoint och kameran eftersom hon vill bli säkrare på att använda dessa hjälpmedel.

4.1.1 Analys

De två yngsta och två äldsta pedagogerna (Pedagog A, B, F och G) nämnde att IKT är fakta- och informationssökning via Internetanvändning. Pedagog A, C och E talade om lärplattformar och Pedagog D och F nämnde ordbehandling som ett användningsområde för IKT. Activboard är också en del av IKT-undervisningen enligt både Pedagog E och F. Alla intervjuade pedagoger anser att IKT är datoranvändning på något sätt, men det var endast Pedagog G som påpekade att ”de handlar inte bara om datorer”. Pedagog E upplever att IKT är ett stort begrepp och att datorn är en stor del i det. Därför används den i stor utsträckning i undervisningen på olika sätt anser hon.

Alla sju informanter är positiva till kompetensutveckling, men det var endast tre av dem som har gått någon form av utbildning i IKT och dessa är Pedagog D, E och F. De resterande pedagogerna (Pedagog A, B, C och G) har inte gått någon vidareutbildning. Tre av sju pedagoger (Pedagog C, D och G) påpekar dock att de har en IT-pedagog på skolan som har visat olika programvaror som skolan har. Alla pedagoger vill utöka sina kunskaper genom kompetensutveckling i IKT och lära sig hur det kan användas i undervisningssyfte på olika sätt, men det är de två yngsta (Pedagog A och B) som specifikt uttrycker det. Pedagog C, F och G känner att de vill ha större säkerhet i användandet av IKT. De två resterande pedagogerna (Pedagog D och E) upplever att de behöver mer kompetensutveckling inom tekniska verktyg såsom datorbaserade program främst för elever med särskilda behov (Pedagog D) och Activboard (Pedagog E). Film- och digitalkamerans funktioner vill Pedagog D och G lära sig både för att använda själva och tillsammans med eleverna. PowerPoint är någonting som Pedagog G även känner osäkerhet över och vill ha mer kunskap om. Pedagog F uttrycker anledningen bakom hennes vilja att få mer kunskaper om IKT på följande sätt: ”Jag känner att jag behöver bli ännu säkrare och lära mig mer. För ju mer man kan själv då är de ju lättare att lära ut de till barnen också.” Pedagog F har fått utbildning i IKT, men hon upplever att hon inte besitter tillräckliga kunskaper för att lära eleverna på ett bra sätt.

4.2 Resultat av informanternas åsikter och användning av IKT i undervisningen

Pedagog A har en positiv inställning till IKT eftersom hon tycker att det är ett bra hjälpmedel för eleverna i deras kunskapsövrande och det bidrar till en förstärkning av lektionerna. Dessutom påpekar hon att IKT är en del av elevernas vardag och är lika viktigt att använda i alla ämnen. Idag använder hon tekniska hjälpmedel i NO, SO, Bild, Svenska och Engelska genom att de ibland tittar på bildspel, följer lilla aktuellt, arbetar med Espresso och söker information på datorerna.

Även Pedagog B upplever att IKT är en bra hjälp i undervisningen för honom själv eftersom han kan finna svar på elevernas frågor direkt via Internet. Han anser att IKT är till stöd för

elever som lär sig på olika sätt och för de som är i behov av särskilt stöd. Genom att förstärka undervisningen med IKT skapas det dessutom variation. Eleverna får redovisa vid tavlan med t.ex. PowerPoint och träna multiplikationsträning med deras Activboard. Han känner inte att han kan rangordna något ämne som viktigare än något annat när det gäller att tillämpa IKT eftersom han använder det på något sätt i alla ämnen med hjälp av sin Activboard.

Pedagog C ser både för- och nackdelar med IKT eftersom datorerna inte alltid är tillförlitliga, vilket leder till att lektionerna blir hindrade. Hon upplever även att tiden inte räcker till att planera undervisningen med hjälp av IKT, men tycker att elevernas inläring får variation och förstärks genom användandet av tekniska hjälpverktyg. NO och SO är enligt Pedagog C viktiga ämnen att använda datorn som sökkälla i, men hon anser inte att det är mer eller mindre viktigt i något specifikt ämne. I hennes klass får eleverna söka information på nätet, skriva texter, renskriva och träna multiplikation samt göra PowerPoint-presentationer till redovisningar på datorerna. De tränar engelska glosor på glosmaskinen via fronter, men främst används IKT i NO och SO. För henne bidrar tekniska hjälpmedel till variation och förstärkning av lektionerna.

IKT medför både positiva och negativa aspekter anser Pedagog D. Hon tycker att när det handlar om yngre elever är det svårare att använda IKT eftersom de behöver mer hjälp. Emellertid tycker hon att IKT förstärker och skapar lust att lära samt att datorn är ett bra stöd i åtgärdsprogram för alla elever. Hon upplever att NO, SO och Svenska är de ämnen i vilka det är lättast för eleverna att presentera arbeten och att skriva med hjälp av ordbehandlingsprogram. Däremot tycker hon inte att något ämne är mer eller mindre viktigt förutom Idrott som hon inte ser någon vinst att använda IKT i. I svenskundervisningen kan eleverna använda ordbehandlingsprogram, men hon själv undervisar inte i ämnet. Själv använder hon IKT i NO, SO och i engelskundervisningen. Hon arbetar med Espresso i Engelska, men hon känner inte att klassen har kommit igång med det riktigt ännu.

IKT är ett bra komplement i undervisningen menar Pedagog E, eftersom hon anser att material hon en gång skapat lätt kan återanvändas. IKT bidrar även, för den pedagog som är datorvan, till tidsbesparing och för eleverna skapas variation samt nöje. För elever som har det jobbigt i skolan är IKT ett stöd, men det förstärker även undervisningen enligt Pedagog E. Hon påpekar att i SO och NO används tekniska hjälpmedel i högre grad eftersom eleverna, i dessa ämnen, skriver och har många genomgångar. Enligt hennes uppfattning anser hon att IKT används i alla ämnen på något sätt, förutom i Idrott. I hennes klassrum finns en Activboard, vilket för henne resulterat i att hon använder den dagligen i sin undervisning på något vis och därför påpekar hon inte något speciellt ämne där IKT används mer eller mindre.

För Pedagog F förenklar IKT planeringen av lektioner och hon menar att undervisningen blir spontan när strömmande video finns tillgängligt, vilket hon inte upplever varit möjligt tidigare. Alla elever kan ta del av IKT som ett inlärningsverktyg, men det är elever i behov av särskilt stöd som främst drar nytta av det menar hon. I hennes klass ser de på film och använder sig mycket av datorn för att träna diverse moment i SO, Engelska och Matematik. I engelskundervisningen översätter eleverna ord, tränar grammatik och spelar spel. Hon anser att IKT är lika betydelsefullt oavsett vad undervisningen handlar om och därför är det inte någonting man bara kan använda i några speciella ämnen.

Tidigare har Pedagog G "varit motståndare" till IKT och dess innebörd. Emellertid förändrades hennes uppfattning när hon fick bättre datorer, egen projektor och mer kunskap i hur hon kan använda dessa tekniska hjälpmedel. Hon anser också att tiden är en faktor som

kan påverka användandet av IKT eftersom lektionsplanering och montering av t.ex. projektor är tidskrävande. Enligt Pedagog G förstärks lektionerna för eleverna med IKT-användning eftersom de blir fängslade och tar mer ansvar. Med datorns hjälp får de även tag i fakta som de finner intressant och får ett större uppslagsverk i t.ex. SO-ämnet. Engelska är också ett ämne där IKT har en positiv inverkan på eleverna. De ser på filmer och använder lärprogrammet Espresso ibland. I Bild använder de datorn för att leta upp konstnärer. Pedagog G:s elever använder datorn i klassrummet genom att söka information i SO och utforma PowerPoint-presentationer.

4.2.1 Analys

Fem av de sju pedagogerna (Pedagog B, D, E, F och G) anser att IKT både är ett stöd och hjälpmedel för förstärkning av lektionerna. Fyra av dessa pedagoger (Pedagog B, D, E och F) anser att IKT är bra för alla elever, men framförallt för de med särskilda behov. IKT skapar mer ansvarskänsla och är ett element som fånglar eleverna tycker Pedagog G. De resterande två pedagogerna (Pedagog A och C) anser att IKT bara fungerar som förstärkning eftersom det bidrar till variation, vilket skiljer sig ifrån de andra informanterna. Pedagog A påpekar också att IKT är en stor del av elevernas vardag.

Trots att informanterna i huvudsak anser att IKT i undervisningen är bra finns det pedagoger som även ser nackdelar med dess användning. Pedagog C och G känner att det är situationen som avgör om IKT är en hjälp eller en börda. När datorerna krånglar och tekniken samt tiden inte räcker till blir användandet av IKT mer som en börda än ett hjälpmedel. Pedagog C känner att hon har för lite kunskaper om hur hon kan använda den teknik som finns på skolan där hon arbetar och därför kan IKT vara en börda för henne. Pedagog G anser dessutom att det sällan finns tillgång till datorer i den mängd som skulle behövas för att kunna använda IKT i undervisningen oftare. Fyra av sju pedagoger (Pedagog A, B, E och F) anser att IKT bara ger positiva effekter och är lättillgängligt, tidsbesparande för den som är datorvan, varierande och förenklar undervisningen. Dessutom har lärare och elever möjligheter att söka bilder, fakta och använda strömmande video via Internet. Pedagog C, D och G är också positiva till IKT och anser att det är en hjälp, däremot anser Pedagog D att yngre elever behöver mer hjälp i användandet av IKT.

Undervisning med hjälp av IKT genomför pedagogerna på olika sätt, men i liknande sammanhang. Pedagogerna säger att de använder IKT i olika ämnen och det sker främst i SO, NO, Engelska och Svenska. Pedagog E är den enda informant som inte specificerade IKT-användning i något särskilt ämne, utan hon menar att det använder hon hela tiden genom sin Activboard. Pedagog B, C och G:s elever redovisar vid tavlan, gärna med PowerPoint. Lärprogrammet Espresso använder Pedagog A, D och G i viss mån i olika ämnen. Pedagog C och G:s elever söker även information i olika ämnen och Pedagog B samt C har tillgång till multiplikationsträning via datorn som eleverna tränar på. I engelskundervisningen använder Pedagog C, F och G sig av IKT på olika sätt med datorn och Internet som hjälp.

Majoriteten av informanterna anser att IKT inte är mer eller mindre viktigt att använda i något ämne. Pedagog D och E nämner Idrott som ett ämne där de tror att IKT inte används i lika stor utsträckning som i andra ämnen. De fyra informanterna (Pedagog C, D, E och G) som har mer än tio års yrkeserfarenhet anser att SO är ett ämne som IKT prioriteras mer i. Pedagog C, D och E nämner även NO där IKT nyttjas i högre grad.

4.3 Resultat av material som pedagogerna känner till och använder

I engelskundervisningen arbetar Pedagog A utifrån en textbook och workbook. De lyssnar, översätter, övar grammatik och läser ibland högt den text de har i Engelska för veckan. Varje vecka har eleverna glosor som de väljer ut själva, men ibland lämnar de läromedlet och spelar spel, löser korsord och läser skönlitteratur. Hon känner att hon själv förlitar sig för mycket på färdiga läromedel och säger: ”Aaa, det gör jag i alla fall eftersom jag inte har läst Engelska så gör jag det, tyvärr höll jag på säga. Det är ju både för och nackdelar” (Pedagog A). Pedagog A har endast varit verksam som lärare i fyra år och känner därför osäkerhet över hur engelskundervisningens utveckling skett. För att kunna jämföra undervisningen förr och nu tänkte hon tillbaka till sin egen skoltid och upplever den skillnaden att eleverna förr började undervisningen i Engelska senare, i år 4, medan de idag börjar redan i förskoleklass. Hon har upplevt att barnen idag kan skriva meningar och göra sig förstådda tidigare än när hon gick i skolan. Denna språkutveckling tror hon beror på att dagens elever ser mycket på tv, spelar spel samt lyssnar på musik.

Pedagog B berättar att hans elever har glosläxa varje vecka utifrån deras textbook för att stimulera ordförrådet. De läser, lyssnar på texter, arbetar i workbook och ser ibland på engelska filmer. Hans uppfattning om att lärare förlitar sig för mycket på färdiga läromedel är att det ”är mycket möjligt”(Pedagog B). Han har själv sett att boken är en trygghet för eleverna och de blir oroliga och nervösa när de inte kommer framåt eller inte hinner med allt i läromedlet. Undervisningen har i stort sett inte förändrats under hans tid som lärare anser han. Han påpekar dock att hans elever idag har tillgång till allt skolmaterial, såsom engelska texter och läxor, på skolans lärplattform.

Pedagog C följer läromedel genom textbook och workbook. Hon och hennes elever behandlar kapitel för kapitel ur böckerna och lyssnar på texterna samt har glosläxa. De har även inslag av extramaterial som hon plockar in i undervisningen såsom skrivuppgifter, lästexter och spel för att lämna läromedlet. Hon tycker att lärare i allmänhet och även hon själv förlitar sig på färdiga läromedel i för hög grad idag:

De är ju enkelt att använda de och de är ju också så kan man känna ibland att, visst de har, de är ju någon som har suttit och skrivit läromedel för att de ska få med alla målen. De ska täcka alla områden så varför ska man uppfinna hjulet när de redan finns kan man ju tänka ibland. Ehm, men jag försöker tänka att jag använder de ganska mycket och sen tar jag bort de ibland och gör lite mindre projekt. (Pedagog C)

Hon upplever inte att undervisningen i Engelska har förändrats de senaste åren. Hon själv har varit verksam som lärare i tolv år och har arbetat på flera olika skolor där läromedel styrt undervisningen, men har även haft inslag av annat såsom muntliga övningar. Hon upplever att undervisningen var och är väldigt traditionell.

I Pedagog D:s klass är engelskämnet nytt och eleverna känner spänning över att de nyligen introducerat textbook och därför har hon en bokstyrd undervisning för tillfället. Hon tycker att textbook är en bas i elevernas grundläggande kunskapsöverförande. Övriga arbetsmoment som eleverna arbetar med är glosor, grammatikträning och film från Espresso när det passar in i det kapitel som är aktuellt. Pedagog D är utbildad i Engelska upp till år 3 och upplever att engelskundervisningen är styrd av färdiga läromedel. När hon jämför sin undervisning i Engelska med när hon själv gick i skolan anser hon att det inte är stor skillnad. Även hon pratade och skrev i skolan precis som hennes elever gör idag, men hon tycker att

engelskundervisningen idag knyter an mer till verkligheten dvs. att de får knyta kontakter i samhället och använda IKT i undervisningen.

Klassens sammansättning avgör det material som används tycker Pedagog E, som är en av de sju som har utbildning i Engelska, men i allmänhet jobbar hon med läromedlet endast som stöd. Vissa dagar styr läromedlet mer än andra, men oftast använder hon inslag av annat arbetsmaterial i undervisningen. Eleverna jobbar med att översätta, prata, skriva och lyssna på texter varje vecka. Hennes elever har ingen egen workbook utan istället tar Pedagog E ut delar som är relevanta för undervisningen. Enligt hennes erfarenhet hinner eleverna inte färdigställa allt arbetsmaterial. Vidare anser hon att variation är viktigt för alla elever eftersom intresset dödas fort med bokstyrd undervisning. Pedagog E tycker inte att hon använder läromedlet så mycket, men tror att äldre pedagoger med längre yrkeserfarenhet inte har kunskap om hur undervisning i språk kan varieras och använder därför mer textbook och workbook. Läromedlet ska inte förkastas helt utan en lärare måste kunna välja ut de delar som är viktiga och individualisera dessa till eleverna anser Pedagog E. När hon tänker tillbaka tycker hon att engelskundervisningen ser en aning annorlunda ut idag än förr. Hon påpekar att IKT är en förändringsaspekt, men anser att det inte riktigt har slagit igenom i engelskämnet ännu. När det sker tror hon att det kommer bidra till ett helt nytt synsätt, speciellt om det finns tillgång till en Activboard. Undervisningen idag är även mer personlig med mer inslag av kommunikation i olika former påpekar hon.

Pedagog F utgår från läromedel i sin fjärdeklass för att eleverna ska bygga upp ett bra ordförråd. Hon anser att man ska variera undervisningen med t.ex. spel och inte bara arbeta i textbook och workbook. Hon påpekar att det är relativt vanligt att pedagoger utgår från färdiga läromedel och arbetar med arbetsblad. Pedagog F upplever att engelskundervisningen tar för lång tid att planera när tillgång till annat material inte finns, vilket gör att boken blir ett bra alternativ. Den skillnad hon upplever i dagens undervisning i Engelska jämfört med förr är att lärare idag lämnar läromedlet mer och mer och använder det endast som grund.

Pedagog G använder textbook i sin undervisning eftersom hon anser att eleverna därigenom får kunskap om bland annat historia om engelskspråkiga länder. Workbook använder hon också eftersom den tränar många olika grammatiska fenomen som hon anser är viktiga. Eleverna har glosor, men inte förhör varje vecka utan de varierar och får ibland skrivuppgifter istället. Hon har själv utformat ett arbetsschema där eleverna får läsa böcker, göra läsförståelseövningar och grammatik som de ofta arbetar utifrån. Generellt tror hon att lärare, speciellt de yngre med kortare yrkeserfarenhet, använder läromedlet för mycket. Pedagoger som har arbetat en längre tid har byggt upp ett arbetsmaterial, vilket de yngre lärarna inte har och därför går de in på sidor som lektion.se och tar material därifrån berättar hon. Pedagog G har varit verksam som lärare i över 30 år och upplever skillnad i undervisningen från förr till nu. Hon tycker att engelskundervisningen förr var väldigt styrd och eleverna fyllde i, läste och skrev mycket. Idag skriver och läser eleverna också, men de är mer aktiva och kommunicerar i högre grad anser hon. Undervisning i Engelska introduceras idag redan i förskolan med rim, ramsor och sånger på ett lätt och roligt sätt, vilket inte gjordes förut.

Dessa lärprogram och medier som kan användas i engelskundervisningen känner de tillfrågade informanterna till:

Pedagog A Lärprogrammet Espresso

Pedagog B Inte några alls

Pedagog C Engelska länkar på Espresso, Läromedelscentralen och Utbildningsradion

Pedagog D Glosträning via Selingua, Espresso och ordbehandlingsprogram

Pedagog E Fast programvara som finns på skolans datorer. Nätbaserade program t.ex. tyda.se och Kunskapsstjärnan, övningar på Activboarden, olika träningsspel för att träna grammatik, Clairoread som är ett förstärkningshjälpmedel och läromedelsskivor för lärare och elever

Pedagog F Fast programvara som finns på skolan och olika nätbaserade program.

Pedagog G UR och Mediecentret

4.3.1 Analys

Det som är återkommande i informanternas undervisning i Engelska är att alla använder sig av textbook och workbook i viss mån, men alla pedagoger förespråkar variation genom andra inslag i undervisningen. Fem av de sju pedagogerna (Pedagog A, B, C, E, och G) har hör-, läs- och skrivövningar i engelskundervisningen för eleverna. De resterande två (Pedagog D och F) som båda undervisar i en år 4 förespråkar variation, men bygger just nu upp ett ordförråd för att eleverna ska få en god grund och kunna uttrycka sig. Fem av sju pedagoger (Pedagog A, B, C, D och G) ger glosläxa till eleverna och filmvisning förekommer i Pedagog B och D:s engelskundervisning. Pedagog E, som har utbildning i IKT, använder läromedlet minst av alla informanter. Eleverna tappar fort intresset om undervisningen inte varierar enligt henne. Vidare anser hon att spel, tv, musik och film påverkar elevernas kunskaper positivt i Engelska. I klassen har de endast textbook och ingen workbook eftersom hennes erfarenhet påvisar att allt inte blir gjort och därför väljer hon ut det material som ska användas med eleverna:

Om du bara ska ha läromedlet då hinner du ingenting annat, det är faktiskt så, men de är ett val man gör som lärare. De är ju mycket mer jobb med att planera ja ni förstår men, man lär sig ju också med tiden. (Pedagog E)

Pedagog E har undervisat i 15 år och har genom sin långa yrkeserfarenhet sett att endast läromedelstyrd undervisning inte ger plats för annat material och den variation det skulle kunna ge.

Sex av de sju informanterna (Pedagog B, C, D, E, F och G) anser att lärare generellt förlitar sig för mycket på läromedel och material i engelskundervisningen. Pedagog A var den enda som använde sig själv som exempel, vilket hon anser beror på att hon inte har någon utbildning i ämnet och känner sig väldigt bunden till det färdiga läromedlet. Pedagog F påpekar att orsaken bakom varför lärare förlitar sig för mycket på färdigt material är att tiden inte räcker till för planering av undervisningen. Enligt Pedagog B är läromedlet en trygghet och han har upplevt att barnen blir oroliga när de inte kommer framåt. Pedagog C uttryckte att färdiga läromedel är bra och innehåller allt som en pedagog och elev behöver i undervisningen.

Pedagog E och G har olika uppfattningar eftersom Pedagog E anser att lärare med längre yrkeserfarenhet använder mer färdiga material och läromedel än pedagoger som har kortare erfarenhet. Hon menar att dessa pedagoger inte har kunskap om nya arbetssätt och metoder i samma utsträckning, vilket leder till att textbook och workbook styr mer i deras undervisning. Pedagog G, som har längst erfarenhet inom yrket, anser däremot att det är de yngre lärarna som generellt använder för mycket färdiga läromedel. Yngre pedagoger använder Internet

som sökkälla för att hitta material att använda i sin undervisning. De lärare som arbetat inom läraryrket under en längre tid har byggt upp ett förråd med material, vilket gör att textbook och workbook inte dominerar lika mycket.

Alla informanter ser olika på om och hur engelskundervisningen har förändrats. Två av dem (Pedagog B och C) ser ingen skillnad utifrån deras egna erfarenheter och upplever att det är och alltid har varit en ”traditionell” undervisning med läromedlet som bas. Pedagog B påpekar dock att hans elever idag alltid har tillgång till material och läxor via skolans lärplattform. Pedagog C, som har jobbat i tolv år, anser att undervisningen i Engelska är oförändrad. Däremot ser fem av de sju pedagogerna (Pedagog A, D, E, F och G) skillnader i undervisningens utseende idag och hur det har förändrats. De pedagoger som har kortast respektive längst yrkeserfarenhet (A och G) anser att eleverna idag börjar lära känna det engelska språket redan i förskolan och är mer aktiva. Pedagog D tycker att hon och hennes elever har haft liknande engelsk-undervisning. Även hon pratade och skrev i skolan, men hon påpekar att undervisningen idag knyter an mer till verkligheten eftersom eleverna skapar kontakter i samhället. Undervisningen i Engelska är enligt Pedagog E mer personlig idag när textbook och workbook inte styr i lika stor grad. Dessutom är kommunikationen mellan eleverna mer i fokus. Vidare anser Pedagog E att IKT inte har fått en lika stor roll i engelskundervisningen som i andra ämnen. När det sker tror hon att det kommer bidra till ett nytt arbetssätt i engelskundervisningen. Pedagog F anser att lärare idag lämnar läromedlet mer i undervisningen, men den finns fortfarande kvar som grund.

De program och medier som kan användas i engelskundervisningen redovisades i olika mängd av alla pedagoger, men däremot hade Pedagog B inga förslag. Pedagog A, C och D nämnde Espresso och Pedagog E och F nätbaserade program. Vidare nämnde Pedagog C och G mediecentret och läromedelscentralen som alternativ till användandet av IKT i undervisningen. Glosträning och ordbehandlingsprogram är två förslag som Pedagog D anser att man kan använda som hjälp i engelskundervisningen. Pedagog E gav fler förslag än de andra informanterna såsom Activboard, träningsspel för grammatikträning, Clairoread och läromedelsskivor.

5 Diskussion

I detta avsnitt kommer först studiens tillvägagångssätt diskuteras med speciellt fokus på hur den tänkta metoden fungerat i undersökningen och vad som eventuellt kunde ha gjorts annorlunda för att bidra till ett mer tillförlitligt resultat. Därefter följer resultatdiskussionen där forskningslitteraturen, som denna studie är baserat på, kommer styrka och tydliggöra det resultat som informanternas svar ledde fram till. Sist kommer slutsatser och vidare forskning att presenteras.

5.1 Metoddiskussion

Utformningen av syftet och de tre forskningsfrågorna, som denna studie är grundad på, resulterade i att kvalitativa forskningsintervjuer ansågs vara det självklara metodvalet. Resultatet hade möjligen kunnat se annorlunda ut och blivit mer innehållsrikt om vi studerat informanternas IKT-användning i undervisningen, men det var inte vårt syfte med denna undersökning. Pedagogernas egna tankar, åsikter, erfarenheter och kunskaper i ämnet IKT var av större intresse att behandla, därför var observation eller kvantitativa enkäter inte angelägna metoder för den här undersökningen.

I insamlingen av forskningslitteraturen ville vi stödja oss på så nya fakta som möjligt inom ämnet IKT. Vi fokuserade även på forskningsstudier som berörde positiva och negativa infallsvinklar av tekniska hjälpmedel i undervisningen samt historiska fenomen. De historiska aspekterna var inte ett område vi valde att lägga någon större vikt vid eftersom de inte skulle bidra till någon förändring av det kommande resultatet. Historiken finns med som en viktig komponent för att få en helhetssyn på förändringar och utvecklingar inom IT och IKT.

Studiens intervjufrågor utarbetade vi på ett utförligt, men lättförståeligt sätt. Alla frågor var relevanta för vår forskning, men vissa kan variera innehållsmässigt beroende på pedagogernas svar. Enligt vår uppfattning kände pedagogerna överlag att de flesta intervjufrågorna var lättbegripliga, men somliga av dessa frågor upplevdes dock som svåra och djupgående enligt informanterna. Pedagogerna kände i efterhand att de gärna hade velat begrunda vissa av frågorna i förväg för att de då hade kunnat ge ett mer innehållsrikt svar. Däremot befarade vi att en risk med att ge pedagogerna frågorna i förhand kunde vara att de i sin tur gav de svar som de trodde vi var ute efter, inte deras egna åsikter eller kunskaper. Några av intervjufrågorna var liknande i utformningen, men de behandlade olika områden inom undervisning.

Med informanternas tillåtelse valde vi att dokumentera genom både inspelning och anteckningar eftersom vi inte ville gå miste om viktig information. Kvalitén på inspelningen av intervjuerna har varierat då vi till en början hade problem med våra inspelningsinstrument, vilket kan ha en viss påverkan av vårt resultat. En förintervju hade varit att föredra för att kontrollera inspelningens kvalitet och den hade även kunnat ge indikation på möjliga följdfrågor samt djupare svar. Under alla intervjusamtal har samma person utfört intervjuerna och det har lett till att följdfrågorna hela tiden varit desamma.

Intervjuerna dokumenterade vi skriftligt direkt efter insamlingen för att underlätta resultat- och analysarbetet. Vi ville dokumentera alla informanternas exakta svar för att ha dem nära till hands, lätt kunna jämföra och finna likheter samt skillnader emellan dem. Vi valde även att förstärka informanternas svar genom citering för att ytterligare styrka den trovärdighet vi vill uppnå. Under intervjuerna har anteckningar gjorts som stöd för våra tankar. Däremot

kommer vi till nästa gång tänka på att göra analys efter varje enskild intervju för att ha våra ursprungliga tankar och funderingar nedskrivna.

Informanterna var kända för oss eftersom vi kommit i kontakt med dem under tidigare VFU. Urvalet hade möjligen kunnat se annorlunda ut om vi inte hade tagit personer som inte var kända för oss. Vi anser dock att det även medför fördelar eftersom informanterna kan känna en trygghet i att ha en känd person som intervjuar. Pedagogerna hade samma förutsättningar angående var intervjuerna genomfördes. Valet av tid och plats gjordes av pedagogerna själva och alla intervjuer utfördes mellan 10.00–15.00, vilket gör att deras privata tid inte blev lidande.

Trost (2005) anser att trovärdigheten i en kvalitativ studie ger läsaren en chans att dra egna slutsatser genom det resultat och metoder som har använts. Det kan finnas en möjlighet att pedagogerna inte har berättat om alla sina kunskaper och tankar, men det är ingenting vi kan ta med i våra resultatberäkningar. Vi upplever att vissa av pedagogernas svar möjligen hade kunnat se annorlunda ut om informanterna fått se intervjufrågorna innan vi kom. Dessutom tror vi att resultatet kunde ha blivit mer innehållsrikt om vi hade haft ett mer varierat urval av ålder, kön och yrkeserfarenhet hos pedagogerna. Trots dessa olika faktorer har vi fått ett trovärdigt svar som har svarat på våra frågeställningar och syfte.

5.2 Resultatdiskussion

I detta avsnitt följer diskussionen resultat- och analysavsnittet eftersom informanternas kunskaper i IKT först diskuteras. Därefter följer en diskussion om informanternas åsikter och användning av IKT i undervisningen. Sist diskuteras de material som pedagogerna känner till och använder.

5.2.1 Diskussion av informanternas kunskaper om IKT

IKT är ett begrepp som är svårförstått för en lärare som inte har fått utbildning eller har intresse i ämnet, vilket även visades när pedagogerna fick svara på frågan vad IKT är. Pedagogerna visade dock under samtalets gång att de har bredare kunskaper i ämnet IKT än vad som framkom efter första frågan. Endast två pedagoger nämner kommunikation på något sätt medan de andra nämner sådant som eleverna gör med datorn. Den pedagog i ålderskategorin 55-59 år visar kunskap på att hon vet att datorn inte är det enda centrala mediet i IKT. Resterande pedagoger påvisar att datorn är den viktigaste beståndsdel i ämnet. Kunskaperna om vad begreppet IKT är och vad som innefattas av det är således begränsade bland de intervjuade lärarna.

Anledningen till att de flesta pedagogerna endast känner till de program och material som datorn har att erbjuda kan bero på bristande kompetens, vilket de själva påpekar flera gånger. Genom att erbjuda pedagogerna kompetensutveckling i IKT ges de möjlighet till vidareutveckling både i samhället och i deras egen undervisning. Pedagog G:s kunskaper i IKT, trots att hon inte har någon utbildning i ämnet, kan bero på att hon har ett intresse och gärna vill lära sig hur tekniken kan användas på olika sätt. Intresse är även någonting som Jedeskog (2005) påpekar är en styrande faktor för IKT:s framgång i undervisningen. Om pedagogen endast ser hinder med tekniken och inte känner engagemang menar Jedeskog att IKT:s utveckling och funktion hindras.

Alla tillfrågade informanter visar en positiv inställning till kompetensutveckling i IKT, vilket kan tolkas som att de är intresserade och vill utvecklas. Tre pedagoger, som är i

ålderskategorin 35-45 år, har förvärvat kunskaper i IKT genom olika tidigare kompetensutvecklingar. De vill gärna ha mer kompetensutveckling för att utöka de kunskaper de redan har. Skolverket (2009) påpekar att lärare i allmänhet känner behov av mer kompetens inom IKT både för dem själva och för att kunna handleda sina elever. Säkerhet i användandet av olika tekniska medel är något som tre av sju pedagoger uttrycker att de vill känna. Dessa pedagoger anser att om de får kompetensutveckling i hur de kan använda tekniska hjälpmedel skulle IKT få större plats i undervisningen. Deras tankar reflekterar Myndigheten för Skolutveckling (2007) som anser att om eleverna ska ta del av IKT:s positiva effekter krävs det av pedagogen att han/hon vet hur dessa medel ska användas och känner sig trygg i användandet av dem.

Slutsatsen som kan dras av resultatet är att kunskaperna i IKT varierar mellan pedagogerna och visar en skillnad mellan de som har och inte har utbildning i ämnet. Informanterna, oavsett ålder och/eller erfarenhet, är positiva till kompetensutveckling i IKT och de har även ett intresse att utvecklas och en vilja att förändras med samhället.

5.2.2 Diskussion av informanternas åsikter och användning av IKT i undervisningen

Alla informanter anser att IKT är ett bra hjälpmedel i undervisningen, men fyra av sju påpekar att det speciellt gäller för elever med svårigheter i skolan. Den pedagog med längst yrkeserfarenhet ser inte IKT som ett hjälpmedel endast för elever med särskilda behov, utan hon ser gruppen som en helhet där alla ska få möjlighet till samma stöd. Tekniska hjälpmedel är inte bara ett stöd för elever med svårigheter utan även ett stöd för resten av klassen eftersom det bidrar till att undervisningen individanpassas anser Myndighet för Skolutveckling (2007). Fem av de sju tillfrågade pedagogerna anser att IKT både är ett stöd och en förstärkning i undervisningen. Myndigheten för Skolutveckling (2007) påpekar att IKT inte bara bör ses som ett stöd i undervisningen utan även som förstärkning så att eleverna får ta del av den tekniken har att erbjuda. Om undervisningen med IKT ska vara till hjälp måste det användas som förstärkning till den traditionella undervisningen, vilket i sin tur leder till en långsiktig inlärning (Myndigheten för Skolutveckling (2007)).

Idag är IKT en stor del av elevernas vardag, vilket pedagogen med kortast yrkeserfarenhet påpekar. Att använda tekniska hjälpmedel i undervisande syfte bidrar till att eleverna kan nyttja de kunskaper de har införskaffat sig utanför skolan via dator, mobiltelefon, tv och spel anser Myndigheten för Skolutveckling (2008). Emellertid har inte alla elever samma förutsättningar när det gäller tekniska hjälpmedel i hemmiljö, vilket pedagoger idag måste ta hänsyn till.

Trots att informanternas åsikter om IKT-användningen i skolan är positiva upplever tre av de sju pedagogerna att IKT även kan vara negativt och ses som en börda i undervisningen. De hinder lärarna känner angående IKT visar att de anser att det är tidskrävande, vilket Nissen (2002) understödjer eftersom han menar att det kräver tid att läras in. Alla nya arbetssätt är komplicerade till en början och pedagoger måste hitta sin teknik för att den ska fungera, både för sig själv och för eleverna. Det tar tid att sätta sig in i undervisningsmaterial, oavsett om det är ett tekniskt hjälpmedel eller ett färdigt tryckt material. Teknik anses inte heller vara pålitlig eftersom den kan gå sönder när man minst anar det. Detsamma gäller när elever inte har med material såsom arbetsböcker till skolan. Dessa effekter kan bidra till att lektionsplaneringen hämmas oavsett vilket arbetsmaterial som används. En annan viktig komponent i varför pedagogerna anser att IKT kan vara en börda är när kunskapen inte räcker till. IKT används i mindre utsträckning eftersom pedagogerna känner sig osäkra i hur de ska göra. Att använda

tekniska hjälpmedel i undervisningen kan bidra till att eleverna skapar en djupare inläring (Jedeskog 1998). Eleverna utvecklar även en bättre samarbetsförmåga och deras självständiga arbete blir mer frekvent (Myndighet för Skolutveckling 2007). Det finns många vinster med IKT-användning i undervisningen och därför måste pedagoger bli säkrare och få den kunskap som de saknar för att ge denna möjlighet till eleverna.

Fem av de sju pedagogerna, de med längst yrkeserfarenhet, anser att IKT prioriteras i högre grad i SO och NO än i andra ämnen. Eleverna söker inte fakta i engelskundervisningen i lika stor utsträckning som i andra ämnen, men möjligheten att använda IKT på andra sätt finns. Estling Vannestål (2009) anser att det finns mycket material på engelska som kan skapa möjligheter med datoranvändning i undervisningen.

Alla tillfrågade pedagoger använder sig av IKT i undervisningen på olika sätt, men majoriteten av tillvägagångssätten anses vara traditionella med bland annat färdiga läromedel. Datorn är det tekniska hjälpmedel som står i fokus när det gäller IKT-användning, men film har mer och mer introducerats i undervisningen eftersom formatet har gått från VHS till DVD och projektor. Andra kommunikativa och informerande medier såsom digitalkamera, videokamera och ljudbok används inte i lika stor utsträckning i informanternas undervisning. Pedagogerna anser att IKT kan införas i flera olika ämnen idag, men de känner att de saknar kunskap i hur tekniken kan användas. Detta resultat, avsaknad av kunskap om IKT, visar även tidigare studier att pedagoger ofta upplever (Myndigheten för Skolutveckling 2007). Estling Vanneståls (2009) resultat av en studie hon utfört kring användandet av IKT i undervisningen visade att pedagoger idag använder bland annat informationssökning, PowerPoint-presentationer, Word, läromedel med CD-skiva, ordträningsprogram, webb-baserade ordböcker, tidningar samt radio- och tv-program. Dessa olika användningsområden anser Estling Vannestål (2009) vara en god början för IKT-användning i språkundervisningen. De tillfrågade informanterna är på god väg till användandet av IKT i engelskundervisningen, men behöver få stöd i hur de ska kunna utvecklas vidare och hitta nya möjligheter.

Resultatet av studien visade att alla tillfrågade pedagoger är positiva till IKT-användning i undervisningen, men några av dem upplevde även att IKT kan vara ett hinder. Majoriteten av informanterna använder tekniska hjälpmedel både som stöd och förstärkning i deras undervisning, vilket även Myndigheten för Skolutveckling (2007) förespråkar. Det visade sig även att IKT har en större inverkan i NO- och SO-ämnena än i Engelska, vilket pedagogerna påpekat och även resultatet har visat. Resultatet av hur pedagogerna använder sig av IKT i sin undervisning har inte varierat beroende på lärarnas ålder och/eller erfarenhet eftersom de har liknande åsikter och gör på liknande sätt.

5.2.3 Diskussion av material som pedagogerna känner till och använder

Läromedelsanvändning i engelskundervisningen framträder starkare än i andra ämnen där variation är vanligare (Myndigheten för Skolutveckling 2008). Färdiga läromedel är en bra hjälp i undervisningen tycker en pedagog, men för mycket av det är varken varierande eller roligt för eleverna. Resultatet visade att alla informanter har en viss "traditionell" undervisning och att IKT har en liten plats i deras engelskundervisning. De använder sig av textboken och workboken i undervisningen men, i olika stor grad. Pedagog E däremot använder IKT i högre utsträckning, vilket kan bero på hon är en av de tre som har mest utbildning i IT och IKT. Hon är även en av de två som har utbildning i engelskämnet. Några av pedagogerna anser att planering med IKT kräver mer tid än planering med färdiga läromedel. Denna tid kommer att minska när vanan och säkerheten i användandet finns hos lärarna. Skolverket

(2006) anser att färdiga läromedel ger en trygghet i engelskundervisningen eftersom det inte krävs lika mycket tid att planera lektioner utifrån dem.

Den ”traditionella” undervisningen med textbook och workbook varierar mellan de olika pedagogerna. Vissa använder läromedlen som stöd medan andra använder de som grund i undervisningen. Anledningen till att Pedagog E och G har olika åsikter om vilka som använder färdiga läromedel för mycket kan bero på ålderskillnaden som är mellan dem. En nyexaminerad lärare utan erfarenheter behöver bygga upp en identitet om hur hon/han vill bedriva sin undervisning. I början av en pedagogs karriär görs beslut om vilka material och läromedel som han/hon vill använda sig av. Denna uppbyggnad av material till sin undervisning går alla pedagoger igenom, eftersom en lärare utvecklas hela tiden under sin karriär oavsett ålder. Det är inte bara de yngre pedagogerna som vill utvecklas utan även äldre vill kunna använda tekniken för att variera sin undervisning. Det är skillnad mellan pedagogernas kunskaper i IKT och vilka viljor de har att utveckla sin undervisning. Två av de tillfrågade informanternas åsikter om varför färdigt material kan styra för mycket i undervisningen är att utbildningen i ämnet är avgörande. Den pedagog som har sex års yrkeserfarenhet upplever att materialet är en trygghet, inte bara för läraren utan även för eleverna. Skolverket ansåg (2006) att det förr var pedagoger som arbetat längre än tio år som var styrda av läromedlet, inte de med kortare erfarenhet. Dessutom ansåg de att icke ämnesutbildade lärare använde färdiga läromedel i större utsträckning eftersom de inte innehar samma kunskapsbas som pedagoger med utbildning i ämnet (Skolverket 2006). Däremot ansåg Estling Vannestål (2009) att det är lärare med kort yrkeserfarenhet som upplever ängslan och söker stöd hos läromedlet eftersom de tror att det följer alla uppnående- och strävansmål som Skolverket förespråkar. I den här undersökningens resultat finns det ingenting som påvisar att det endast är de äldre respektive yngre som förlitar sig mer eller mindre på färdiga läromedel idag utan det beror på många faktorer t.ex. pedagogens kunskaper, ålder, ämneskunskaper och intresse.

För mycket eller för lite användning av IKT och färdiga läromedel ger inte en positiv inverkan eftersom det i längden kan bidra till att undervisningen blir enahanda (Estling Vannestål 2009). En kombination mellan IKT och traditionell undervisning är någonting som Myndigheten för Skolutveckling (2007) förespråkar eftersom det ger den utmaning i det engelska språket eleverna behöver för att utvecklas. Undervisningen ska inte domineras av varken IT/IKT eller färdiga läromedel. Vår undersökning har visat att de tillfrågade pedagogerna använder färdiga läromedel i stor utsträckning. Den pedagog som har tolv års yrkeserfarenhet säger att hon själv använder läromedlet mycket eftersom det alltid finns tillhands och är lätt att använda.” Varför ska man uppfinna hjulet när det redan finns?” frågar Pedagog C, men om det kan bidra till större utveckling hos både eleverna och pedagogerna kan det kanske vara värt det? En undersökning som utförts av Skolverket (2006) visar att pedagoger tror att undervisningsmaterialet garanterar att eleverna klarar läro- och kursplansmålen och de nationella ämnesproven. Skolverkets resultat visar att det inte endast Pedagog C som tänker på detta sätt då det verkar vara många som förlitar sig för mycket på färdiga läromedel.

När pedagogerna ser tillbaka på hur engelskundervisningen har sett ut, ser vissa skillnad medan andra inte gör det. Två pedagoger ser ingen förändring då de anser att undervisningen alltid har varierats med läs-, skriv- och hörövningar samt varit ”traditionell” på så sätt att läromedlet har styrt. Att pedagogen med sex års yrkeserfarenhet inte såg någon skillnad i undervisningen kan bero på att han inte har undervisat i Engelska tidigare och detsamma gäller för Pedagog C som har undervisat i tolv år, men som heller inte har utbildning i ämnet

Engelska. Resultatet vi fick fram visar på en likhet mellan den pedagog med kortast respektive längst yrkeserfarenhet. Denna likhet kan bero på att Pedagog G ser tillbaka på alla sina år som verksam lärare, medan Pedagog A ser tillbaka på sin egen skoltid. Pedagog A nämner även att tv, tv-spel och musik är faktorer som resulterar i att eleverna möter det engelska språket tidigare idag än för 20 år sedan, vilket gör att språket kan införas tidigt i skolan. När så sker utvecklas eleverna mer och snabbare i språket, vilket även Oscarson och Apelgren (2005) har sett. Myndigheten för Skolutveckling (2008) påpekar att elevernas förkunskaper bör tas till vara och användas i skolan. Två av sju pedagoger ser en viss framväxt av IKT i engelskundervisningen, men en pedagog menar att utvecklingen kommer bli mer självklar inom en snar framtid. Kraven i de nya kursplanerna, speciellt gällande IKT i undervisningen, blir högre i den nya läroplanen. Angående engelskundervisningens samspel med IKT ger Skolverket i Lgr 11 följande rekommendation:

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nytta av språkkunskaper. (Skolverket 2011:20)

Lgr 11 förespråkar användning av IKT i undervisningen för att utveckla elevernas kunskaper och egna ansvar. Elevernas kunskaper bör integreras i undervisningen för att skapa variation och förena elevernas intressen med skolan.

En slutsats som kan dras från resultatet är att färdiga läromedel används i högre grad i engelskundervisningen än i andra ämnen. Alla informanter har en viss "traditionell" undervisning idag eftersom de använder både en textbok och workbook, men på olika sätt. Användningen av för mycket färdiga arbetsmaterial i undervisningen kan ligga till grund för att pedagogerna tror att eleverna klarar Skolverkets krav i de nationella målen med hjälp av dessa. En annan anledning kan vara att lärarna inte har tillräckliga kunskaper om IKT i engelskundervisningen. IKT har inte lika stor inverkan i undervisningen i Engelska p.g.a. att många av pedagogerna varken har utbildning i Engelska eller IKT. Resultatet visade även att ingen slutsats kan dras om vem som använder färdiga läromedel i högre utsträckning, varken gällande ålder och/eller yrkeserfarenhet. Den skillnad som informanterna upplevde om engelskundervisningens utveckling, fram till idag, var att eleverna är mer aktiva och att IKT används via bland annat film och läroprogram i undervisningen. I övrigt är skillnaden inte särskilt stor eftersom undervisningens utformning är snarlik med färdiga läromedel och glosor.

5.3 Slutsatser

Denna studie har visat att de sju tillfrågade pedagogerna är positiva till användningen av IKT i engelskundervisningen, men de känner att de har för lite kunskaper. Några upplevde dock att IKT kan medföra hinder i undervisningen, men det positiva med IKT väger över de negativa aspekterna. Alla informanter har även en positiv inställning till kompetensutveckling i användningen av IKT, vilket visar att de har intresse och en vilja att förändras samt utvecklas i sin undervisning.

IKT har inte integrerats i lika hög grad i Engelska som i andra ämnen eftersom informanterna upplever det som tidskrävande att planera in det i undervisningen, dessutom är tekniken inte alltid pålitlig. Fem av de sju tillfrågade lärarna använder IKT som stöd och förstärkning i sin engelskundervisning. Även Myndigheten för Skolutveckling (2007) förespråkar IKT som stöd

och förstärkning i undervisningen för att ge eleverna de möjligheter som tekniken har att erbjuda deras inläring. Genom att använda IKT på ett varierat sätt i undervisningen bidrar det till en meningsfull, varierande och rolig inläring. Ingen slutsats har kunnat dras gällande pedagogernas ålder eller yrkeserfarenhet då spridningen har varit stor mellan dem och många likheter har visats.

Alla tillfrågade pedagoger använder färdiga läromedel såsom textbook och workbook i engelskundervisningen, men på olika sätt. Anledningen till varför lärarna använder färdiga material är att de känner att de inte har tillräckliga kunskaper om tekniska hjälpverktyg i ämnet Engelska. Fem av sju informanter har dessutom inte någon utbildning i Engelska, vilket är en bidragande faktor till att de endast använder IKT som stöd i undervisningen. Dessutom tror många pedagoger, enligt Skolverket (2006), att de färdiga arbetsmaterialen är baserade på Skolverkets krav och att eleverna kommer klara dessa utifrån böckerna. Oavsett ålder och/eller yrkeserfarenhet är färdiga läromedel det undervisningsverktyg som används mest i engelskundervisningen.

Enligt majoriteten av informanterna visar det sig också att IKT används i högre grad inom NO och SO, vilket påvisar att tekniken har stannat i utvecklingen eftersom dessa ämnen har varit prioriteringsämnen under en längre tid. Pedagogernas åsikter och deras användning av IKT liknar varandras. Deras kännedom om olika medier och program i engelskundervisningen varierade mycket på grund av deras kunskaper i IKT.

Engelskundervisningens utveckling, enligt pedagogerna, visar att dess utseende förr är lik den undervisning som sker idag. Det som skiljer är att eleverna är mer aktiva och att IKT integreras i undervisningen mer idag. Den yngste pedagogen och den med tolv års yrkeserfarenhet var de enda som inte upplevde någon skillnad i undervisningen i Engelska, vilket kan bero på att de inte har utbildning i ämnet. Vidare tyckte sig resten se förändringar av olika slag, men ingen direkt slutsats kan dras utifrån endast dessa pedagogers åsikter.

Denna studie visade sig inte kunna bidra till någon slutsats angående ålder eller yrkeserfarenhet eftersom informanternas kunskaper och åsikter var för lika. Om pedagogerna hade haft likvärdig utbildning i ämnet IKT hade vi kanske kunnat se skillnader och likheter dem emellan gällande ålder och yrkeserfarenhet. När så inte är fallet, visade det sig att pedagogernas kompetens och intresse är det som avgör användningen av IKT i all undervisning.

5.3.1 Vidare forskning

Det finns mycket som ännu kan undersökas angående IKT-användning i engelskundervisningen. Inom ramen för vårt ämnesinnehåll skulle en möjlig vidare forskning vara att observera informanternas och även andra pedagogers engelskundervisning och användning av IKT. Genom att undersöka andra lärares åsikter och kunskaper, med större variation gällande kön och yrkeserfarenhet, skulle resultatet möjligen kunna visa en större spridning. Vidare skulle en studie av kommunala och fristående skolors skillnader och likheter vara intressant att studera.

Nästa steg skulle kunna vara att studera elevperspektivet där elevernas uppfattning om IKT och hur de använder det i undervisningen ligger i fokus. Denna studie skulle möjligen kunna ge genusbaserade slutsatser om elevernas åsikter och kunskaper gällande IKT. Möjliga frågeställningar skulle kunna vara:

Hur ser elevernas datorvana ut?

Upplever eleverna IKT-användning i undervisande syfte som något positivt eller negativt?

Hur ser IKT-användningen ut i hemmiljön?

Får eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen i Engelska med IKT som inslag?

Hur ser pojkars respektive flickors datoranvändning ut?

Vidare skulle även en enkätstudie kunna göras med ett större antal pedagogers åsikter om IKT-användning i all undervisning, samt vilka ämnen de använder och inte använder IKT i.

Referenslista

- Apelgren, B.M. (2001). *Foreign Language Teachers' Voices. Personal Theories and Experiences of Change in Teaching English as a Foreign Language in Sweden.* (Göteborg studies in Educational Science 155). Göteborg: Acta universitatis Gothenburgensis.
- Balanskat, A., Blamire, R & Kefala., S. (2006). *The ICT Impact Report, European Schoolnet.* Tillgänglig: http://insight.eun.org/shared/data/pdf/impact_study.pdf (2010-12-20)
- Cox, M., Abbott, C., Webb, M., Blakeley, B., Beauchamp, T. & Rhodes, R. (2004). *ICT and Attainment – A Review of the Research Literature.* Tillgänglig: http://partners.becta.org.uk/upload-dir/downloads/page_documents/research/ict_attainment04.pdf (2010-12-20)
- Estling Vannestål, M. (2009). *Lära Engelska på internet.* Lund: Studentlitteratur.
- Findahl, O & Zimic, S. (2008). *Unga svenskar och Internet.* Tillgänglig: <http://www.wii.se/publicerat/rapporter.html> (2010-12-20)
- Harrison, C., Comber, C., Fisher, T., Haw, K., Lewin, C., Lunzer, E., McFarlane, A., Mavers, S., Scrimshaw, P., Somekh, B & Watling, R. (2002). *Impact2, The Impact of Information and Communication Technologies on Pupil Learning and Attainment.* Tillgänglig: http://partners.becta.org.uk/page_documents/research/ImpaCT2_strand1_report.pdf (2010-12-20)
- Jedeskog, G. (1998). *Datorer, IT och en förändrad skola.* Studentlitteratur: Lund.
- Jedeskog, G. (2005). *Ch@nging School. Implementation of ICT in Swedish School, Campaigns and Experiences 1984-2004.* Universitetsstryckeriet: Uppsala universitet.
- Johansson, B. & Svedner, P.O. (1996). *Examensarbetet i lärarutbildningen.* Uppsala: Kunskapsföretaget.
- KK-stiftelsen. (2004). *IT i skolan. Attityder, tillgång och användning.* Tillgänglig: <http://www.kks.se/om/Lists/Publikationer/DispForm.aspx?ID=9> (2010-12-20)
- KK-Stiftelsen. (2006). *IT och lärande – En översikt av aktuell forskning inom IT och lärande användning.* Tillgänglig: http://www.kks.se/om/Lists/Publikationer/Attachments/51/it_och_larande_en_oversikt_av_aktuell_forskning_inom_it_och_larande_2006_publ.pdf (2010-12-20)
- Kvale, S & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.
- Leask, M. & Meadows, J. (2000). *Teaching and Learning with ICT in the Primary School.* Tillgänglig: <http://books.google.com/books?hl=sv&lr=&id=s3aC-CrfMzcC&oi=fnd&pg=PR10&dq=Teaching+and+Learning+with+ICT+in+the+Primary+School.&ots=x5HZKO9bPS&sig=mK5EqoCGXdyE6b9PKQNJBRS AU#v=onepage&q&f=false> (2010-12-20)
- Lindh, J. (1998). *Ett paradigmskifte i skolan?* Tillgänglig: <http://etjanst.hb.se/bhs/ith//4-98/jl.htm> (2010-12-20)

- Lundahl, B. (2001). *Att läsa aktivt, kreativt och kritiskt*. I Ferm, R & Malmberg, P (red), *Språkboken. En antologi om språkundervisning och språkinläring*. Stockholm: Skolverket.
- Myndigheten för Skolutveckling. (2008). *En samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2057> (2010-12-20)
- Myndigheten för Skolutveckling. (2007). *Effektivt användande av IT i skolan: Analys av internationell forskning*. Tillgänglig: http://www.skolverket.se/content/1/c6/01/30/78/Rapport_webb.pdf (2010-12-20)
- Nissen, J. (2002). "Säg IT - det räcker": att utveckla skolan med några lysande IT-projekt: utvärdering av KK-stiftelsens satsning på större skolutvecklingsprojekt. Stockholm: Stiftelsen för kunskap och kompetensutveckling.
- Oscarson, M. & Apelgren, B.M. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. engelska år 9. Ämnesrapport till rapport 251*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1417> (2010-12-20)
- Renblad, K. (2001). *Empowerment. Hur resonerar personer med utvecklingsstörning om inflytande, bemötande, sociala relationer samt information- och kommunikation*. Tillgänglig: http://www.buv.su.se/content/1/c6/03/42/48/TKH_29.pdf (2010-12-20)
- Riis, U. (1991). *Skolan och datorn: satsningen Datorn som pedagogiskt hjälpmedel 1988-1991*. Universitetet i Linköping, Tema Teknik och social förändring.
- Skolverket. (1994). *Lpo 94 Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> (2010-12-20)
- Skolverket. (2000). *Kursplan för Engelska*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3870/titleId/EN1010%20-%20Engelska> (2010-12-20)
- Skolverket. (2006). *Läromedlens roll i undervisningen*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1640> (2010-12-20)
- Skolverket. (2009). *Utvecklingsbehov avseende IT-användningen inom skolan*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2244> (2010-12-20)
- Skolverket. (2011). *Lgr 11 kursplan i Engelska i grundskolan*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/content/1/c6/02/21/84/Engelska.pdf> (2010-12-20)
- Söderlund, A. (2000). *Det långa mötet - IT och skolan: om spridning och anammande av IT i den svenska skolan*. Luleå: Universitetstryckeri
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur
- Utbildningsdepartementet. (2008). *Tilläggsdirektiv till utredningen om en ny Lärarutbildning*. Dir. 2008:43. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/sb/d/10007/a/104507> (2010-12-20)
- Werner, B. K. & Hüsing, T. (2006). *Benchmarking Access and Use of ICT*. Tillgänglig: http://empirica.com/publikationen/documents/No08-2006_learnInd.pdf (2010-12-20)

Bilaga 1 Intervjufrågor

Undervisar i årskurs: _____

År som verksam lärare: _____

Utbildad Engelsklärare: _____

Kön: _____

Ålder: _____

Allmänt om IKT

1. Vad är IKT för dig?
2. Vad tycker du om att använda IKT i undervisningen i allmänhet?
(Ser du det som en hjälp eller börda?)
3. Använder du IKT i undervisningen? Om så, i vilka ämnen?
(Om inte) Varför eller av vilken/vilka orsaker använder du dig inte av det i de andra ämnena?
(Om de använder) Hur använder du dig av IKT i din vardagliga undervisning?
4. I vilka ämnen anser du att det är mer eller mindre viktigt att använda IKT?
5. När du använder IKT i din undervisning är det för att förstärka lektionerna eller är det som stöd i undervisningen?
6. Vad har du fått för kompetensutveckling gällande IKT eller IT?
7. Om du skulle få möjlighet att få mer kompetensutveckling inom IKT skulle du gå den då?
Varför då? Varför inte?

Om engelska

1. Berätta hur din engelskundervisning ser ut?
2. Vilka slags medier och program känner du till som man kan använda sig av i engelskundervisningen?
3. Anser du att man som lärare ofta förlitar sig för mycket på läromedel och arbetsmaterial i engelskundervisningen? Varför?
4. Har du upplevt att engelskundervisningen har förändrats under din tid som lärare? De senaste 2, 5, 10, 20 åren.

Bilaga 2 Brev till informanterna

Hej!

Vi, Jenny Alamäki och Kristina Fredriksson, är två lärarstudenter som går vår sista termin på lärarutbildningen. Vi skriver vårt examensarbete på Luleå tekniska universitet där vi gör en studie om engelskundervisningen och användningen av IKT i skolor år 4-6.

Vi skulle vilja intervjua just dig som är engelsklärare för klasser 4-6 då vi har frågor om engelskundervisningen, användningen av IKT i allmänhet, kompetensutvecklingar och dina åsikter kring IKT. Vi vill därför fråga dig om du har tid och möjlighet att avvara cirka 15-30 minuter för denna intervju. Vi skulle verkligen uppskatta om du kunde ställa upp på detta då det är av stor vikt för oss att vi får så mycket information som möjligt till denna studie.

Vi skulle behöva få ett svar från dig så snabbt som möjligt angående när du har tid att träffa oss. Det skulle vara av stor betydelse för oss om vi kunde göra denna intervju under vecka 45 eller möjligtvis under vecka 46, så att vi hinner bearbeta allt material vi får in. Vänligen, maila oss den tid och plats som passar dig bäst. Vi är flexibla och kan träffa dig den tid du kan. Du får gärna ställa frågor till oss ifall det är någonting du vill veta mer om.

Du kan nå oss via e-post eller telefon. Vi hör av oss i slutet av denna vecka ifall vi inte fått något svar då vi måste veta ifall om du ställer upp. Annars måste vi kontakta andra personer att intervjua.

Jenny Alamäki jenala-7@student.ltu.se
070 25 20 978

Kristina Fredriksson krifre-7@student.ltu.se
073 92 21 884

Tack på förhand och hoppas att vi ses!

Med vänlig hälsning,

Jenny Alamäki och Kristina Fredriksson